

Legyen következménye....

A súlyos veszélyeztettség fel nem ismerése, vagy az intézkedések elmulasztása sajnos nem új keletű jelenségek.

Még a nagy port kavaró gyermekhalálhoz, gyilkossághoz vezető esetekben is rendre elmaradt a családon kívüli szereplők, hatóságok felelősségének megállapítása, de esetenként még a vizsgálatára sem mutatkozott hajlandóság.

A „Kitti ügyben” – ahol az éveken át bántalmazott kislány lelőtte nevelőapját – szintén jól látható volt, hogy a jelzőrendszer szereplői, az iskola, a rendőrség, a település jegyzője tudomással bírtak a családban tartósan fennálló erőszakról. Az elmarasztaló ítélet egyetlen érintettje az elkövető kamaszlány.

Az a néhány éves kisfiú, akit az állatorvos állati sorban tartva talált, mikor oltani ment az állatokat, „megmenekült”, de a gyermekét egyedül nevelő fogyatékos anyát elítélték. Az esetben a szignalizáló az állatorvos volt.

Tízéves szabadságvesztését letöltve rövidesen szabadul az az apa, akinek kislánya tej- és lisztérzékenysége elhanyagolása miatt halt meg. A családdal foglalkozó védőnőt mindvégig tanúként hallgatták meg, a gyermekorvos 1 év felfüggesztett szabadságvesztésre ítélték.

A médiában is visszhangot kapott esetek sora korántsem itt ér véget.

Úgy tűnik, hogy a 13 hónapos piricsei gyermek halála volt az utolsó csepp a pohárban.

A kisfiú éhen halt. A család veszélyeztettségéről 2 éve tudomással bírtak: gyerekorvos, védőnő, pedagógus, családgyógyász, jegyző.

Az ombudsman kezdeményezi, hogy kerüljön a törvénybe, milyen következményekkel jár, ha a jelzőrendszer tagjai elmulasztják kötelezettségüket. Nehezen érthető és végképp kiszámíthatatlan az, hogy milyen csillagállás szükséges egy ilyen felismeréshez. Ennyire személyfüggő lenne, ami az ombudsmant illeti, és egyáltalán, az ő ajánlása nélkül nem vagyunk képesek érvényt szerezni a hatályos jogoknak? Korábbi ombudsmanok miként vélekedtek erről a kérdésről?

A foglalkozás körében elkövetett (gondatlan) mulasztás gyanúja nem új jogszabályhely, eddig is alkalmazható lett volna a vizsgáló gyámhivatal, rendőrség, ügyészség és bíróságok részéről. Sem a btk., sem az mt. ilyen tekintetben nem szorulnak kiegészítésre. Nem tudom helyénvaló-e szakmai törvényünket, a Gyermekvédelmi törvényt szankciókkal ellátni.

Esetenként a fenntartói, munkáltatói felelősség kérdése is felvethető, hiszen a gyermekvédelmi intézményeknél a szakmai létszámok, esetszámok, a munkavégzés feltételeinek biztosítása és nem utolsósorban a szakmai képesítések is hagynak kívánni valót maguk után.

Persze naivan megkérdézhethetnénk, mindezek nem a működési engedély kiadásának feltételei?

Megint egy régi dilemmával kerültünk szembe: szükségesek-e új jogszabály-helyek, vagy „csak” szerezzünk érvényt a meglévőknek?

Ugyan elvileg semmi sem indokolja az előbbit, de praktikusán be kell látnunk, hogy további biztosítékok nélkül a jövőben is megüszható lesz a gyermekvédelmi intézkedések elmaradása.

Nem a jogerős ítéletek kétségbe vonásáról beszélek, de arról igen, hogy a felelősség megállapítása nem látszik teljes körűnek.

A nem ritkán rossz társadalmi helyzetű, a saját védelmét hatékonyan megszervezni nem tudó – kirendelt védő – vádlott/elkövető kizárólagosan felel, míg a mulasztó intézmény, hatóság, szakember egy jogilag ugyan nem létező, de nekik mégiscsak kijáró védettséget élvez.

Szakemberek egy nem túl széles köre évek óta próbál rávilágítani a helyzet morális és szakmai tarthatatlanságára, mindhiába.

Előrelépés volna az is, ha gyermekvédelmi szakértőket hallgatnának meg a bíróságok a tradicionálisan és szinte minden ügyre kiterjedően favorizált igazságügyi elmeszakértők és pszichológusok mellett. Ehhez a bíróságnak is segítségükre kellene lenni, hogy kapjanak új ismereteket.

Egy-egy ügy megítélését jótékonyan segíthetné egy komplex gyermekvédelmi látásmód, csökkentve ezáltal is a döntések érzelmi alapúságának kockázatát. Persze a bíróság csak igazságügyi gyermekvédelmi szakértőt rendelhet ki, ilyen pedig még nincsen.

A prevencióra gondolva tudjuk, hogy egy jó szakmai ellátottságú gyermekjóléti szolgálatnál a családgyógyász nem magára hagyott szociális munkás, hanem esetmegbeszéléseken és vezetői szupervízió mellett születhetnek felelős javaslatok és döntések, megelőzve az indokolatlan, a túl korai, vagy éppen túl késői beavatkozásokat. De nyugtalanul gondolunk az egyszemélyes gyermekjóléti szolgálatokra, az e feladattal megbízott védőnőkre. Nyugtalanosságra okot adó a gyermekvédelmi szempontból megrongált közoktatási törvény is. Amíg az iskolákban nem lesz kötelező a gyermekvédelmi felelős munkakör és amíg nem iskolai szociális munkára képzettek fogják ellátni azt, addig kétségeink nem múlóak.

Ha az állampolgári jogok országgyűlési biztosának szankcionálásra tett ajánlása egyetértésre talál és jogalkotásra készíttet, akkor talán a jelzőrendszer tagjainak együttműködési kötelezettsége – ez a jelenleg puhának tartott előírás – láthatóvá és hatékonyává válhat. Ha másért nem, fenyegetettségéből.

Molnár László

